

Arş. Gör. Nermin ORTA*

Hollywood Sinemasına Karşı Avrupa Film Politikaları ve Geliştirilen Korumacı Tedbirler

Özet

Sinema ilk gelişmelerini Avrupa'da göstermesine karşın yaşanan sosyal, ekonomik ve siyasi çalkantılar sonucunda bu alandaki üstünlüğünü ABD'ye kaptırmıştır. Bu durumu fark eden Avrupa ülkeleri Hollywood'a karşı çeşitli önlemler alma yoluna gitmişler ve ülkeler bazında uygulanan kotalarla Hollywood'un pazarın tekeli olmasını önlemeye çalışmışlardır. Ancak uygulanan tüm kotalara ve yasal düzenlemelere rağmen sonuç alamamışlardır.

Günümüzde Hollywood sinemasına karşı Avrupa Birliği çerçevesinde de çeşitli önlemler alınmakta ve Avrupa kültürünün ve yerel özelliklerin perdeye taşınması amaçlanmaktadır. Avrupa Birliği, sadece yasal düzenlemeler yoluyla değil kurulan fonlar ve yapılan festivaller yardımıyla da filmlerin yapım, dağıtım ve gösterimlerine maddi destekler sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Sinema, kota, yasal düzenleme, fon

Abstract

Although it was Europe where cinema was first developed, it lost its superiority in the field to the USA as a result of social, economic, and political instability. European countries then began to take various measurements and impose quotas against Hollywood in an attempt to prevent it from being a monopoly in the sector; however, they were not able to achieve a desired result in spite of all those quotas and legal regulations.

Today, a number of precautions are taken against Hollywood by countries in the European Union, aiming at bringing their own culture and local specialties to screen. The EU also subsidizes the production, distribution, and exhibition of movies not only through legal arrangements but also by the help of funds established and festivals held for this purpose.

Key Words

Cinema, quota, legal regulation, fund

* Marmara Üniversitesi İletifim Fakültesi

Giriş

Sinema pek çok teknolojik gelişmenin bir araya gelmesiyle ortaya çıkmıştır. İlk önemli gelişmelerini Avrupa'da göstermesine karşın yaşanan sosyal, ekonomik ve siyasi çalkantılar sonucunda bu alandaki üstünlük Amerika Birleşik Devletleri'ne geçmiştir. II. Dünya Savaşının ardından, Amerika'nın bu alanda ki kesinleşen üstünlüğü Avrupa'da sinema alanında ortaya çıkan yeniliklere ve gelişimlere rağmen günümüze kadar devam etmiştir.

Bu durumu fark eden Avrupa ülkeleri Hollywood'a karşı çeşitli önlemler alma yoluna gitmişler ve ülkeler bazında uygulanan kotalarla Hollywood'un pazarın tekeli olmasını önlemeye çalışmışlardır. Ancak uygulanan tüm kotalara ve yasal düzenlemelere rağmen sonuç alamamışlardır. Günümüzde Hollywood sinemasına karşın Avrupa Birliği çerçevesinde çeşitli önlemler alınmaya çalışılmakta ve Avrupa kültürünün ve yerel özelliklerin perdeye taşınması amaçlanmaktadır. Avrupa Birliği sadece yasal düzenlemeler yoluyla değil kurulan fonlar ve yapılan festivaller yardımıyla da filmlerin yapım, dağıtım ve gösterimlerine maddi destekler sağlamaktadırlar.

Bu çalışmada öncelikle Avrupa ve Hollywood sinemasının kısaca tarihine değinilecek ve ardından Avrupa film politikaları ve Avrupa sinemasının Hollywood sinemasına karşı konumu üzerinde durulacaktır. Son olarak da alınan önlemler ve Avrupa Birliğinin Avrupa filmlerini desteklemek amaçlı oluşturduğu iki önemli kurum ve fon olan Eurimages ve Media Programme hakkında bilgi verilecektir.

Hollywood Sineması

Batı uygarlığında sinema sektörüne genel olarak bakıldığında, pazarın temel olarak ikiye ayrıldığı görülmektedir. Bunlardan ilki, stüdyo sistemine dayalı, yüksek bütçeli, pazar payı büyük olan Hollywood sineması, ikincisi ise, "sanat sineması" olarak da adlandırılan Avrupa sinemasıdır. Basit hikayeler ve düz bir anlatıma sahip Klasik Hollywood Tarzı anlatım günümüzde sadece Batı ülkelerinde değil tüm dünyada en çok rağbet gören anlatım tarzı haline gelmiştir.

Sinema ilk büyük gelişmelerini Avrupa'da yaşamış; ancak bir süre sonra bu alandaki üstünlüğünü ABD'ye kaptırılmış ve daha sonra Hollywood'un önlenemez yükselişi başlamıştır. 1900'lerin başında Amerikan iç pazarında yabancı filmler hüküm sürmüştür: Örneğin 1907'de ABD'de piyasaya sürülen 1200 filmden yalnızca 400 kadarı yerliydi. Bunun farkına varan Amerikan sinema endüstrisi Moving Picture World'ü kurmuş ve öncelikle iç pazara yoğunlaşmıştır. I. Dünya Savaşının Avrupa'daki pek çok ülke için getirdiği sıkıntılar ve ambargolar da ABD'nin sinema sektöründe Avrupa'ya göre güçlenmesine önemli ölçüde katkı sağlamıştır. Savaş, Avrupa için ticaret ağlarını yok etmekle kalmamış, aynı zamanda film üretimi için son derece önemli olan insan hayatı, malzeme ve devam eden deneyler bakımından da Avrupa'ya ağır bir bedel ödetmiştir. ABD, 1914 yılında sinema sektöründe bir numara olmasını sağlayacak uluslararası bir yayılma kampanyası başlatmıştır (Pearson,2003;42). 1910'larda birçok film

Őirketi küçük Hollywood banliyösü ve civarına yerleŐmeye baŐlamif ve on yıl içinde yarattıkları sistem sadece Birleşik Devletler de değil, tüm dünya da sinemaya egemen olmuştur (Gomery,2003;64).

Yaklaşık on-on beş yıllık sürede büyük bir geliŐme gösteren Amerikan sineması 1915–1916 yılları arasında film ihracatını 36 milyon dolardan 159 milyon dolara çıkar mıŐtır. Bu yıllarda konulu filmlerin yük-seliŐe geçmeye baŐlamasıyla Hollywood, Asya ve Latin Amerika'ya satıŐ yapmaya başlamış ve Brezilya'nın üretimini neredeyse yok etmiştir. (Miller,2003;35). 1920'lerde Hollywood sadece İngilizce konuŐan Büyük Britanya, Kanada ve Avustralya pazarlarına değil, Almanya ve Sovyetleri Birliği dışında Avrupa'nın birçoğ pazarına egemen hale gelmiş; ayrıca Güney Amerika, Orta Amerika hatta Karayipler'e kadar girmiŐtir (Gomery,2003;71).

1944–1945 yıllarına gelindiğinde ise, Avrupa yeni bir savaŐla yüz yüze gelmiş ve ekonomik, siyasi ve toplumsal sıkıntılar tekrar kendini hissettirmeye başlamıştır. II. Dünya savaşı sona erdiğinde savaŐtan ekonomisini güçlendirerek çıkan tek ülke ABD olmuştur. 1946 yılında Hollywood giŐe gelirlerini 1.7 milyar dolara çıkar mıŐtır (Monaco,2002;237). Bu dönemde gündemde olan Marshall Yardımları'nın bir parçasını da ABD filmlerinin yardım kapsamındaki ülkelere gümrük kısıtlaması olmadan girebilmesi oluŐturmuŐtur. Böylece Amerikan filmlerine ayrılan kotaların artırılması hedeflenmiŐtir. Fransa, İtalya, İngiltere ve Almanya gibi sinema sektöründe önemli bir yere sahip ülkeler dayatmalarla

karşı karŐıya kalmıŐtır. Bir süre sonra ulusal sinemalar etkinliklerini yitirerek Hollywood'a yenik düŐmüŐler ve Amerikan sineması tek başına dev bir endüstri haline gelmiştir (Önbayrak,2007;172).

Avrupa Sineması ve Hollywood'a Karşı Konumu

Yukarıda da belirttiğimiz gibi, sinema ilk büyük gelişmelerini Avrupa ülkelerinde göstermiştir. BaŐlangıcından günümüze kadar Avrupa sineması Amerikan sinemasından belirgin biçimde ayrılmıŐ ve "auteur sineması" kavramı Avrupa'da ortaya çıkmıştır.

Fransa'da Lumière'lerin ortaya çıkardığı sinematograf zaman içinde hızlı bir geliŐme göstermiş ve Edison'un Kinetoscope'unu teslim almıŐtır (Monaco,2002;224). 1910'larda film gösterimi gezici olarak gerçekteŐtirilen bir iÇ olmaktan çıkmıŐ ve yerleŐik film salonları yapılmaya başlanmıştır. Bu aŐamadan itibaren film yapım ve gösterimi büyük ölçekli ticari bir iÇ ve yüksek gelir getiren bir sektör haline gelmeye başlamıştır (Pearson,2003;30).

Lumière'lerin ardından Fransız Pathé KardeŐler sinemayla yakından ilgilenmiŐler ve 1914 öncesinde Pathé ABD'de bütün Amerikan endüstrisinin yaptığından iki kat fazla film dağıtımını gerçekteŐirmiŐtir (Monaco,2002;225). Sonuçta Fransız Sineması I. Dünya Savaşı öncesi yıllarda tüm dünyada egemen olmuş ve Birleşik Devletler ile Avrupa'ya ithal edilen bütün filmlerin %60-70'ini Fransız filmleri oluŐturmuŐtur. Bu dönemde Avrupa'da

Fransa'nın yanı sıra İtalya ve Danimarka film üretiminde ön sıralarda yer alan ülkeler arasında yer almışlardır (Pearson,2003;42). Bu dönem sinema alanında ilk starların, ilk sinema dergilerinin, ilk türlerin ortaya çıkmaya başladığı yıllar olmuştur.

Ancak aynı yıllar Avrupa sineması açısından arka arkaya gelecek darbelerin de başlangıç yılları olmuş ve I. Dünya savaşı öncesinde yaşanan sıkıntılar ve ardından gelen savaş ortamı Avrupa sinemasına ilk önemli kırılmayı yaşatmıştır. Ardından gelen ekonomik bunalım ve II. Dünya savaşı da Avrupa sinemasına inen diğer ağır darbeler olmuştur.

Yaşanan bu olumsuz gelişmeler Avrupa sinemasını tamamen durdurma noktasına getirmişse de savaş sonrası Avrupa sinemasında bir canlanma görülmüştür. İtalyan Yeni Gerçekçiliği'nin ortaya çıktığı 1940'lar, Yeni Dalga'nın Fransa'da doğduğu 1950'ler ve Yeni Alman Sineması'nın ortaya çıktığı 1960'lar sinema tarihinin önemli örneklerinin üretildiği yıllar olmuş ve bu dönemde sinemanın yedinci sanat olduğunu kanıtlayan filmler ortaya konmuştur (Parliamentary Assembly, July 2004).

Avrupa Birliği Çerçevesinde Film Politikaları ve Alınan Önlemler

I. Dünya Savaşı'nın ardından Avrupa ülkelerindeki film üretimi kısmen de olsa yükselmiş; diğer yandan ABD'nin piyasadaki hâkimiyetine karşı ilk uyarı ve önlemler de

bu yıllarda kendini göstermiştir. Pek çok ülke Hollywood'un etkisinden korunmak için kendi sinema endüstrilerini destekleyen koruyucu yasalar çıkarmıştır. Almanlar “kontenjan sistemini” geliştirmiş, Fransızlar da hemen ardından bu gelişmeyi kendi ülkelerinde uygulamaya başlamıştır: Bu sistemle, Hollywood'dan ithal edilen filmler her yıl için belli bir sayıyla sınırlı tutulmaya çalışılmıştır. 1927'de oluşturulan İngiliz kota sistemi de aynı mantıkla oluşturulmuş ve iç pazarda İngiliz filmlerine belli bir gösterim zamanı ayırmak için tasarlanmıştır (Gomery, 2003;71-72).

Uluslararası işbirliği ile ABD'nin egemenliğine karşı koyma düşüncesi 1920'lerde Avrupa'da taraftar bulmaya başlamış, 1924-1928 yılları arasında gerçekleşen “Film Europe” hareketi, Avrupa'da ortak film üretimi ve karşılıklı dağıtımını amaçlamıştır. Böylece Avrupalı yapımcıların maliyetlerinin daha aza indirileceği, Avrupa içinde kıtasal ölçekte filmlerin satışının gerçekleştirileceği geniş bir üretim temeline olanak tanıyan bir tür sinema ortak pazarı yaratılması sağlanmaya çalışılmıştır (Vasey, 2003; 82).

Hollywood'un bu yükselişi sadece Avrupa ülkelerinde değil Latin Amerika ülkelerinde de hissedilmiş ve 1922 yılında Meksika, film ithalatına ambargo koymuştur. Bu gelişmenin hemen ardından diğer Latin Amerika ülkeleri de Meksika'nın tutumunu desteklemişlerdir. 1940'lı yıllara gelindiğinde ise II. Dünya Savaşı rüzgârlarının esmesiyle Avrupa'da film endüstrisi durma noktasına gelmiş ve savaş sonrası

yukarıda da belirttiğimiz üzere Amerika yardımlar karşılığında kritik endüstrilerde ayrıcalık elde etme yoluna gitmiştir. 1970'lerde İngiltere ve Latin Amerika ülkeleri Hollywood'un en çok kâr getiren pazarları haline gelmişlerdir.

Bu yıllardan itibaren yeni bir tartışma gündeme gelmiş ve sinema endüstrisinin sadece filmleri değil aynı zamanda bir yaşam şekli ve kültürü de diğer ülkelere aktardığı tezi tartışılır olmuştur. Ülkelerin Hollywood filmlerine olan tepkileri de bu noktada odaklanmıştır. Bu tartışmalar günümüzde de devam etmektedir. Cannes Film festivali direktörü Gilles Jacobs "Amerika yalnızca film ihraç etmekle ilgilenmez. Bilakis, yaşam tarzını ihraç etmekle ilgilenir." diyerek konunun aslında kültür emperyalizmiyle yakından alakalı olduğunu net olarak özetlemiştir. İngiliz Daily Express gazetesinde çıkan bir habere göre de İngiliz gençlere ABD eğlencelerinin dayatılmasının onları "geçici Amerikan vatanı" haline getirdiği belirtilmiştir (Miller,2003;36). Bu durum göz önünde tutulduğunda ülkeler arasında kıyasıya bir rekabet başlamıştır.

1988 yılında ABD Kanada'yla imzaladığı Serbest Ticaret Antlaşmasına kültürel endüstriyi dahil etmek istemiş; ancak bunu gerçekleştirememiş ve diplomatları AB'nin görsel ve işitsel metinler üzerindeki ithalat kotalarını bozmaya çalışmıştır. AB hukukunun medya erişimi yoluyla ifade özgürlüğünü ön plana alması, ekranın mal değil hizmet olduğu iddiası birliğin ABD ekran ürünlerine kota koyarken kullandığı en büyük savunma olmuştur.

AB'nin 1997 yılında yürürlüğe giren "Sınır Tanımayan Televizyon" yönergesi üye devletlerin ithal ettiği metinlerin yıllık yayın süresinin yüzde 49'unu aşamayacağı sınır-lamasını getirmiş ve bu durum ABD tarafından büyük tepkiyle karşılanmıştır. Ancak başta Avrupa ülkeleri olmak üzere Kanada, Japonya, Avustralya ve Üçüncü Dünya ülkeleri ABD'nin bu tutumuna karşı çıkmıştır (Miller,2003;40).

Günümüzde Avrupa Birliği'nin gündeminde olan bir diğer önemli konu da rekabet yasasıdır. Derin yapısal zayıflıkları bulunan ve ABD ile ilişkilerinde büyük ticaret açığı veren Avrupa görsel-işitsel sektörü rekabet yasası bakımından sorunlar oluşturmaktadır. Sinema sektörü kültürel etki ve ekonomik karlılık bakımından daima stratejik öneme sahip olmuştur. AB rekabet yasasının sinema sektörü bakımından önemi ise onun ekonomik yönünden kaynaklanmaktadır ve ortada ekonomik bir etkinlik olduğu için rekabet kuralları uygulanmaktadır. Ancak Avrupa sinema sektörünün rekabet yasası açısından kendi kurallarına uyan özel bir ekonomik faaliyet alanı olduğu iddia edilebilmektedir. AB rekabet yasası film sektöründe temel olarak üç ana alanda önem kazanmaktadır: Bunlardan ilki sinema sektörüne devlet desteği, ikincisi anti tekel yasaları ve üçüncüsü ise birleşmelerin kontrol edilmesidir (Herold,2005;292-294).

Genel olarak bakıldığında devlet yardımı ticareti etkilediği ve rekabeti bozduğu için AB ortak Pazar anlayışı ile bağdaşmamaktadır. Bu nedenle ekonominin herhangi bir sektörüne devlet yardımı ilkesel

olarak Avrupa yarasınca yasaklanmıştır. Fakat kültürün üye ülkelerin yetkisi altında kaldığı düşüncesiyle kültür sektöründeki desteklerin AB devlet yardımı kuralları ile düzenlenmemesi gerektiği sonucuna varılabilmektedir (Herold,2005;295). Film sektörüne devlet yardımını başarılı bir şekilde uygulayan ülkelerin başında Fransa gelmektedir. II. Dünya Savaşının ardından Amerika'nın Avrupa'yı ve Fransa'yı Alman işgalinden kurtarması ülkede büyük bir Amerika sempatisi uyandırmış ve Blum-Byrnes anlaşmasıyla birlikte de Fransız sinemalarını Amerikan filmleri işgal etmiştir. Bu gelişmenin üzerine 1946 yılında çıkarılan bir kanunla Fransa kendi sinemasını koruyabilmek amacıyla Centre National Cinematographie (CNC) yani Ulusal Sinema Merkezi'ni kurmuştur. CNC'nin hukuki alanda düzenleme, sinema ekonomisine destek, sinema ürünlerinin tanıtımı ve yayımlanması ve sinema mirasının korunması ve gösterimi gibi dört ana görevi vardır. 1984 yılında CNC, ulusal sinemaları desteklemek ve globalleşmenin getirdiği sonuçlardan biri olduğu iddia edilen yerel kültürlerin ortadan kalkmasına karşı bir alt komisyon kurmuştur. Fransa kendi sinemasını ve diğer Avrupa ülkelerinin sinemasını korumak amacıyla çeşitli anlaşmalar yapmış ve gelişmekte olan ülkelerin yapımcılarını güçlendirmek ve kültürel kimlik taşıyan filmlerin yapımına yardımcı olmak amacıyla Fonds Sud Cinema'yı (Güney Sineması Fonu) kurmuştur. Fransa sadece filmlerin üretimini desteklemekle kalmamış aynı zamanda tüm dünyanın gösterimine sunmak amacıyla da çeşitli film

festivalleri düzenlemiştir. Bunların başında yine CNC desteğiyle yapılan Cannes Film Festivali gelmektedir(Önbayrak,2007;173).

AB çerçevesinde önlem olarak görülen bir diğer uygulamada anti tekel kurallarıdır. Pazardaki güçlü aktörlerin tekel, oligopol ya da gizli anlaşmalarla serbest pazarı engellemesinin kültürel ürünlerin pazarda yok olmasına neden olacağı ve kaliteleri üzerinde önemli etkiler yapacağı düşünülmektedir. Rekabet yarasının temel amacı kültürel çeşitliliği savunmak olmasa da pazarı açık tutmanın arzın çeşitliliğini artırması öngörülebilmektedir (Herold, 2005; 301).

AB'nin rekabet yarası temelinde aldığı son önlem ise birleşmelerin kontrolüdür. Bu kontrolün tek amacı ise, zararı doku-nabileceği düşünülen yoğunlaşmaların ortadan kalkmasını garantilemek olmuştur. Birleşme kontrolünün film endüstrisine de etki edebileceği düşünülmekte ve filmlerin sadece dağıtım kanallarına egemen olacak medya tekellerinin ellerinden çıkabileceği düşüncesi engellenmeye çalışılmaktadır (Herold, 2005; 316).

Ancak alınan tüm önlemlere rağmen Hollywood'un tüm dünyada halen büyük bir güç olduğu görülmektedir. 1970 yılında Hollywood'un İtalya'daki payı, %33.7, Fransa'daki payı %35.2, İspanya'daki payı %35 iken, 1985 yılında Batı Avrupa'da alınan biletlerin %41'ini Hollywood yapımları oluşturmuş ve 1995 yılında bu oran %75'e yükselmiştir. 1999 yılında ABD, Batı Avrupa'ya %65, Asya ve Pasifik'e %17.4, Latin Amerika'ya %13, Orta Doğu ve Af-

rika'ya %2.3 oranında film ve kaset ihraç etmiştir. 2002 yılına gelindiğinde ise; Hollywood'un gişedeki hakimiyeti yirmi yılın en büyük gelişmesini göstermiş ve pazar payını %13.1 oranında artırmıştır. Böylece Hollywood'un uluslararası dolaşımından elde ettiği gelir 9.64 milyar dolara ulaşmış ve Avrupa'daki pazar payı %71'e çıkmıştır. 2004 yılında ise, film ihracatından elde ettiği gelir 14 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır. Hollywood majörleri gelirlerinin %60'ını Avrupa'nın beş önemli pazarı olan Fransa, İtalya, İspanya, Almanya ve İngiltere'den elde etmektedir (Miller, 2005;11).

Avrupa'daki toplam izleyici sayısı düzenli olarak artmaktadır. 1992'de izleyici rakamları 592 milyon iken, 2002'de bu rakam 933 milyona ulaşmıştır. Buna rağmen sürekli büyüyen bu pazarda Avrupa filmi izleyici sayısı, 1992-2002 yılları arasında 100 milyonluk rakamın ancak iki katına çıkmıştır. Avrupa'daki film yapımları, aynı on yıl içinde, 1992'de 476'dan, 2002'de 625'e yükselmiştir (Parliamentary Assembly, July 2004).

Rakamlardan da görüldüğü üzere alınan önlemler Hollywood'un pazardaki üstünlüğünü ve hakimiyetini önlemeye yetmemiş aksine endüstri her geçen yıl gücünü daha da katlayarak büyümektedir.

Eurimages

Eurimages, Avrupa sinemasının ürünlerinin ortak yapımını, dağıtımını ve gösterimini desteklemek ve sinema profesyonelleri arasında işbirliğini teşvik etmek üzere Avrupa Konseyi tarafından 1989 yılında oluşturulan bir fondur. Gü-

nümüzde Eurimages'ın Avrupa Birliği'ne üye veya üyelik için başvurmuş toplam 32 üyesi vardır. Eurimages ayrıca üye olmayan ülkelere de üye ülkelerle ortak yapım yapması koşuluyla destek sağlamaktadır. Eurimages'dan yapım desteği almak isteyen filmlerin en az üç ülkenin ortak yapımıyla gerçekleştirilmesi zorunluluğu bulunmaktadır. Eurimages'ın 2002 yılından beri başkanlığını da Eurimages'ın kurucu ülkelerinden olan Fransa'dan Jacques Toubon yapmaktadır.

Eurimages'ın temel olarak iki amacı vardır. Bunlardan ilki kültüredir: Eurimages, kökenleri tek bir kültürden çıkan Avrupa topluluğunun çeşitli yüzlerini yansıtan projeleri desteklemeyi amaçlamaktadır. İkinci amacı ise ekonomiktir: Bunda da Fon ticari başarıları dikkate alırken sinemanın bir sanat dalı olduğu ve böyle davranılması gerektiğini göstermekle ilgilenen bir endüstriye yatırım yapmayı amaçlamaktadır.

Eurimages film endüstrisine 3 ana alanda destek vermektedir.

- Ortak yapım
- Dağıtım
- Sinema salonlarına destek

Kuruluşundan beri 1100'den fazla uzun metraj film ve belgesel filmin yapımına destek veren Eurimages dağıtım aşamasında da yılda yaklaşık 760.000 Euro dağıtım desteği sağlamaktadır. Ayrıca Eurimages Avrupa Sineması üyesi olan 5 ayrı ülkedeki 40 sinema salonuna 616.000 euroluk yardım yapmaktadır. Ancak bu salonların yardım alabilmesi için yılda en az 27 hafta Avrupa filmi göstermesi gerekmektedir

(http://www.coe.int/T/DG4/Eurimages/Default_en.asp).

Hollywood karşısında Avrupa ülke sine-malarını güçlü kılmak, Avrupa ortak kültürü ile ülkelerin kendi kültürel birikimlerini yansıtan filmlerin yapım, dağıtım ve gösterim aşamasında desteklenmesini sağlamak isteyen Eurimages'ın bu konuda belli bir misyonu da bulunmaktadır. Eurimages başvurular arasından seçim yaparken öncelikle projenin sanatsal değerini temel almakta, uluslararası düzlemde ve Avrupa ölçeğinde sinemasal çeşitliliği yansıtan yapımlar, az bilinen oyuncu kadrosuna sahip, biçim ve konu açısından daha yenilikçi filmlere destek sağlamaktadır. Hollywood'dan sanat filmi kimliğiyle farklılaşan Avrupa Sineması desteklediği yapımlarda da bu özellikleri ara-maktadır. Bu açıdan, "Eurimages(...) desteklediği filmlerden festivallerde ödül, eleştirmenlerden övgü almasını ve kültürel yaşama fark edilir katkılarda bulunmasını beklemektedir."(Ulusay,2005;347).

MEDIA Programme

MEDIA Programme, Avrupa'nın görsel-işitsel endüstrisi için oluşturulan Avrupa Birliği destekli bir programdır. Pek çok eğitici programın, festivalin ve ilerleme projesinin yanı sıra pek çok filmin de dağıtım ve gelişimini de desteklemiştir. Program 2001-2006 yılları arasında otuz ülkede 8.000'den fazla projeye yarım milyar euro-dan fazla destek sağlamıştır.

Ayrıca oluşturulan Media Plus programı Avrupalı bağımsız yapımcıların görsel-işitsel projeleri için prodüksiyon öncesi ve prodüksiyon boyunca fon sağlamaktadır.

2007-2013 yılları arasında 4. dönemi gerçekleştirilecek olan MEDIA Programme'in bu dönem içindeki bütçesi 755 milyon euro olarak belirlenmiş ve bu bütçe yukarıda belirtilen hedeflere ulaşabilmek amacıyla gerçekleştirilmek istenen projeleri desteklemeye ayrılmıştır.

MEDIA 2007'nin hedefleri şu şekilde belirlenmiştir:

Avrupa'nın kültürel kimliğini ve mirasını yansıtan daha güçlü bir Avrupa görsel-işitsel sektörü için çabalamak,

Avrupa Birliğinin içinde ve dışında Avrupa'nın görsel-işitsel çalışmalarının dönüşümünü artırmak,

Finansal erişimi kolaylaştırarak Avrupa görsel-işitsel sektörünün rekabetçiliğini güçlendirmek (http://ec.europa.eu/information_society/media/festiv/index_en.htm).

Sonuç

Günümüzde sinema endüstrisindeki en büyük pazar payı diğer ülkelere oranla büyük farkla ABD'ye aittir. Başta Avrupa olmak üzere dünyanın pek çok ülkesi bu duruma karşı çeşitli önlemler alma yoluna gitmiş; ancak başarılı olamamışlardır. Hollywood'un sektördeki üstünlüğü ulusal sinemaları bitme noktasına getirmiş ve bu durum sadece film endüstrisi açısından değil kültür emperyalizmi kavramı açısından da tartışılır hale gelmiştir.

Bu noktadan hareketle Avrupa Birliği bünyesinde çeşitli önlemler alınarak temelde Avrupa özelde ise yerel kültürlerin ve ulusal sinemaların yaşatılması için çeşitli yasal ve ekonomik önlemler alınmaya başlanmıştır. Avrupa sineması, kendini Hollywood sinemasından temelde "sanat

sineması” kavramıyla ayırmış ve yaptığı yatırımları ve destekleri bu zemine oturtmaya özen göstermiştir. Avrupa Birliği’nin film politikaları ve Eurimages, MEDIA gibi oluşturduğu kurum ve fonlar da bu çabayı destekler nitelikteki oluşumlar olmuşlardır.

Görsel-işitsel endüstriyi desteklemeye yönelik yapılan yatırımlar ve alınan korumacı tedbirler daima bu sektörlerin birer mal değil hizmet olduğu gerekçesine dayandırılmış ve devlet yardımları, ayrılan fonlar, yapılan festivaller ile kültürel öğelerin yaşatılması, ulusal sinemaların güçlendirilmesi amaçlanmıştır.

Kaynakça

GOMERY, Douglas: “Hollywood Stüdyo Sistemi”, *Dünya Sinema Tarihi*, Der: Geoffrey Nowell-Smith, Çev: Ahmet Fethi, Kabalcı Yayınları, İstanbul, 2003.

HEROLD, Anna: “Avrupa Film Politikaları ve Rekabet Yasası: Düşmanlık mı, Birlikte Yaşam mı?” *Avrupa Birliği ve Türkiye’de İletifim Politikaları Pazarın Düzenlenmesi Erişim ve Çeşitlilik*, Der. Mine Gencil Bek, Deirdre Kevin, Ankara Üniversitesi Basım Evi, Ankara, 2005.

MILLER, Toby: “Küresel Hollywood: Hollywood Tarihi Kültür Emperyalizmi ve Küreselleşme”, Çev: Ayşegül Gürsoy, Mehmet Okay, *Yeni İnsan Yeni Sinema*, Nazım Hikmet Kültür Merkezi, sayı: 14, İstanbul, Sonbahar/Kış, 2003-2004.

MILLER, Toby: “Anti- Americanism and Popular Culture”, 2005; http://www.ceu.hu/cps/pub_papers_antiamer_miller.pdf

ÖNBAYRAK, Nilay Ulusoy: “Sinematografik Üretimi Düzenleyen Bir Kamu Kuruluş Olarak Centre National De La Cinematographie’nin Gelişmekte Olan Ülkelerin Sinemalarına Yaklaşımı”, *Marmara İletifim*, Marmara Üniversitesi İletifim Fakültesi Yayınları, Sayı:12, İstanbul, Ocak 2007.

PEARSON, Roberta: “Sinemanın İlk Dönemi” , *Dünya Sinema Tarihi*, Der: Geoffrey Nowell-Smith, Çev: Ahmet Fethi, Kabalcı Yayınları, İstanbul, 2003.

PEARSON, Roberta: “Geçiş Sineması” , *Dünya Sinema Tarihi*, Der: Geoffrey Nowell-Smith, Çev: Ahmet Fethi, Kabalcı Yayınları, İstanbul, 2003.

ULUSAY, Nejat: “Türk Sinemasındaki Dönüşüm ve Eurimages”, *Avrupa Birliği ve Türkiye’de İletifim Politikaları Pazarın Düzenlenmesi Erişim ve Çeşitlilik*, Der. Mine Gencil Bek, Deirdre Kevin, Ankara Üniversitesi Basım Evi, Ankara, 2005.

VASAY, Ruth: “Sinemanın Dünya Çapında Yaygınlaşması” , *Dünya Sinema Tarihi*, Der: Geoffrey Nowell-Smith, Çev: Ahmet Fethi, Kabalcı Yayınları, İstanbul, 2003.

“Challenges facing the European audiovisual sector”, Parliamentary Assembly, July 2004; http://assembly.coe.int/Documents/Working_Docs/doc04/EDOC10253.htm

http://www.coe.int/T/DG4/Eurimages/Default_en.asp

http://ec.europa.eu/information_society/media/festiv/index_en.htm

